

หัวข้อวิทยานิพนธ์	"การบูรณาการกระบวนทัศน์ด้านกฎหมาย: กรณีศึกษา การปราบปรามยาเสพติด (The integration of legal paradigms: A case studies of narcotics suppression.)
ชื่อผู้เขียน	ธีรวัฒน์ ธีรโรจน์วิทย์ (Mr. Dhirawat Dhirarajvit)
แผนกวิชา/คณะ	สาขาวิชาสหวิทยาการ คณะบัณฑิตวิทยาลัย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	อาจารย์ ดร. เทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ ศาสตราจารย์ ดร. อมรา พงศาพิชญ์ รองศาสตราจารย์ สมยศ เชื้อไทย
ปีการศึกษา	2548

บทคัดย่อ

กระบวนการเปลี่ยนแปลงของรัฐไทยสู่การเป็นรัฐประชาชาติสมัยใหม่ (nation state) ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงโดยมีจุดมุ่งสู่ความเป็นตะวันตก (westernization) ทำให้รัฐไทยในยุคเริ่มต้นดังกล่าว ต้องปฏิรูประบบกฎหมายโดยการนำเข้ากฎหมายจากตะวันตก แต่มีติการนำเข้ามา นั้น มุ่งการใช้อำนาจทางกฎหมายและเน้นการรักษาความชอบธรรมของการใช้อำนาจ ดังนั้น พัฒนาการขององค์ความรู้ทางกฎหมายจึงถูกพัฒนาหยั่งรากลึกในสังคมไทยจนถึงปัจจุบัน มโนทัศน์ด้านกฎหมายไทยจึงมีน้ำหนักด้านการใช้อำนาจและรักษาความชอบธรรมของการใช้อำนาจ ด้วยมโนทัศน์เช่นว่า วิธีการใช้กฎหมายจึงต้องมุ่งเน้นที่ตัวบทกฎหมาย และอาศัยตรรกนิรนัย (deduction) เป็นการปรับบทกฎหมายสู่ข้อเท็จจริงในเชิงเส้นตรง (linear) อันเป็นกระบวนทัศน์ทางกฎหมายที่ ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดแบบปฏิฐานนิยม (legal positivism) จึงเป็นการใช้กฎหมายมิติเดียว

ขาดการบูรณาการด้านมนุษย์และวัฒนธรรมสังคม ปัญหาดังกล่าวสามารถสะท้อนเป็นรูปธรรมจากนโยบายของรัฐในการแก้ ปัญหายาเสพติด โดยเน้นการใช้อำนาจปราบปรามอย่างรุนแรงเรื่อยมา ตั้งแต่ พ.ศ. 2501 ถึงปัจจุบัน แต่ปัญหาเสพติดกลับขยายตัวอย่างรวดเร็ว ในเชิงปฏิภาคกับนโยบายใช้ความรุนแรงของรัฐ ปรัชญาการณเหล่านี้สามารถอธิบายวิเคราะห์โดยทฤษฎีเคออส (chaos) และ ทฤษฎีระบบซับซ้อน (complexity) ตลอดจนทฤษฎีกระบวนระบบและข่ายใยชีวิต (web of life) ของ Fritjof Capra ซึ่งจากการวิเคราะห์กับกรณีของประเทศเนเธอร์แลนด์ในการแก้ไข ปัญหายาเสพติด พบว่ามีกระบวนทัศน์ในการแก้ ปัญหายาเสพติดต่างจากประเทศไทย สำหรับประเทศเนเธอร์แลนด์ มองว่าผู้ติดยาเสพติด คือ ผู้ที่ประสบวิกฤตการณ์ชีวิต หรือ เป็นปัจเจกชนผู้

พ่ายแพ้จากสงครามการแข่งขัน มิใช่อาชญากร ฉะนั้น บทบาทของรัฐจะใช้ท่าทีเห็นอกเห็นใจเป็นมิตรให้ความช่วยเหลืออยู่เคียงข้าง เช่น นโยบาย drug legalization, harm reduction ฉะนั้น ผลคือผู้ติดยาเสพติดซึ่งอยู่ในวงจรเศรษฐกิจการค้ายาเสพติดด้านอุปสงค์ (demand side) ไม่ต้องถูกผลักไสหนีไปพึ่งกระบวนการค้ายาเสพติด และไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อระบบของรัฐ แต่จะค่อยๆ ถูกดึงกลับเข้าสู่สังคม ขณะที่ด้านผู้ค้าคือด้านอุปทาน (supply side) จะค่อยๆ หดพลงเพราะกลไกตลาดถูกแทรกแซงทำให้ผู้ค้าไม่สามารถใช้เทคนิคการตลาด การขายตรงซึ่งเป็นส่วนทำให้การแพร่ระบาดของยาเสพติดเป็นไปอย่างรวดเร็วต่อไปได้ ดังนั้นการใช้มาตรการมองปัญหารอบด้านนำมาสู่การบูรณาการด้านกฎหมายเพื่อแก้ปัญหาไม่ใช่มุ่งการใช้อำนาจประการเดียว แต่ในกรณีของประเทศไทย มีกระบวนการที่แตกต่างจากประเทศเนเธอร์แลนด์ คือมองว่าผู้ติดยาเสพติดเป็นวัตถุ (object) จะต้องถูกบังคับทุกวิถีทางด้วยอำนาจกฎหมาย การออกกฎหมายเพิ่มความรุนแรงบังคับต่อตัวผู้ติดยาเสพติด ด้วยเหตุผลดังกล่าว การมีกฎหมายและกฎระเบียบมากมายกลับเป็นการเพิ่มช่องโหว่ให้มีการใช้อำนาจและแสวงหาประโยชน์ต่อการใช้อำนาจ ขณะเดียวกัน กลไกตลาดยาเสพติดยังขับเคลื่อนอย่างมีประสิทธิภาพ วิธีปราบปรามที่รุนแรงเป็นการสุมทับเชื้อแห่งความรุนแรงในโครงสร้างสังคมซึ่งพร้อมจะเกิดกบฏตามทฤษฎีเคออสได้ทุกขณะ ทั้งนี้เป็นผลจากการใช้กฎหมายในมิติของอำนาจเพียงด้านเดียวนั่นเอง